

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sønderjydsk Maanedsskrift

Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland

ved Cl. Eskildsen og H. Lausten-Thomsen.

INDHOLD:

Hans Storm: Skoven og Plaget. — Marten Refslund
Poulsen: Et Tidsbillede.

Nr. 10. — 1. APRIL 1930. — 6. Aarg.

KJØBENHAVNS HANDELSBANK

KJØBENHAVN

ETABLERET 1873

Aktiekapital (fuldt indbetalt) . . . Kr. 50.000.000

Reservefond 31.018.061

FILIALER I:

AABENRAA - AARHUS - ESBJERG - GRAASTEN
HADERSLEV - HORSENS - KALUNDBORG - ODENSE
RÅNDERS - RØNNE - SØNDERBORG - TOFTLUND
TØNDER - VIBORG - VARDE

Biler udlejes H. Jensen Toft

altid pæne og under paalideligt

Førerskab.

Ogsaa over Grænsen.

Humlekærren, Tønder

Tel. 255.

Indmeld Dem i

„Historisk Samfund for Sønderjylland“

og tegn Abonnement paa

„Sønderjydsk Maanedsskrift“

Skoven og Flaget.

Skoven.

*Hvorfor kaster du din Skygge
paa mit sommerglade Blud?
Und mig Himlens hele Lykke
Solens Straalebad!*

Flaget.

*Skov, mit lyse Kors alene
burde fylde dig med Fryd,
burde stemme dine Grene
til en Harpes Lyd.*

*For det byder Fred paa Jorden
og det værner om dit Sus,
naar du ranker dig ved Fjorden
under Bølgers Brus.*

Skoven.

*Men den røde Tavl, der spænder
dine hvide Vinkler ud,
sig mig, om den ogsaa sender
noget heftigt Bud?*

Flaget.

*Ak, i den er Danmarks Glæde
og i den er Danmarks Savn
strømmende af Liv tilstede
i et elsket Navn.*

*Jeg er Dannebrog, jeg svæver
over Folk og over Land
og med Stolthed jeg mig hæver
ved din grønne Rand.*

Skoven.

*Løft da, Flag, de røde Flige!
Hør min sommerlige Sang.
Du er min og jeg din Lige
under Solens Gang.*

*Begge viser vi foroven
dybe Kræfters lyse Vind,
du som Flugel, jeg som Skoven
i den lune Vind.*

*Begge vil vi Danmarks Lykke:
Grotid, Fredens klare Syn.
Kast din vingebredte Skygge
over mine Bryn!*

Hans Storm.

MARTEN REFLUND POULSEN:

ET TIDSBILLEDE

(Efterfølgende er skrevet til Opførelse paa Afstemningsdagen i Bovlund. Dialekten er som den tales i Bovlund-Vellerup, kun bruger Karen Jessen „a“ for at markere, at hun er fra Røddingegnen. Det havde jo været muligt at faa Dialekten i den Form, som den bruges i Slogsherred, og for Karens Vedkommende i Røddingegnen, men det vilde have gjort det vanskeligere for Dilettanterne, og det vilde ikke være et saa paalideligt Billede af en Egns Dialekt, som jeg mener dette er. Dette med Gengivelsen af en Egns Dialekt, og saa Forsøget paa at give et Tidsbillede, kan jeg anføre som Undskyldning for Offentliggørelsen. *M. R. P.*)

PERSONERNE:

NIS JESSEN, GAARDEJER, 27 AAR — KAREN JESSEN, FØDT CHRISTENSEN FRA RØDDINGEGNEN, 25 AAR — JENS JESSEN 1/2 AAR — GUNDE JESSEN, OLDEMOR, NIS JESSENS MODER — BONNIK SØNNIKSEN, GAARDEJER, NIS JESSENS 35 AARIGE, HJEMMETYSKE NABO, (STOR GAARD) — JES HANSEN, SKOLELÆRER, 30 AAR — PEDER PEDERSEN, GAARDEJER, 40 AAR, (MINDRE GAARD).

Handlingen foregaar i Dagligstuen hos Nis Jessen paa en mindre Gaard i Slogs Herred. Ingen Sofa. 1 Bænk bag Bordet, 2 Armstole med Halmsæde. Paa Væggen Ligvers og et broderet Navneklæde i Rammer. Den 28. Maj 1894.

1. SCENE.

Karen, Jens, Gunde [Karen (stor og kraftig) sidder strikkende og gynger Vuggen med Foden, medens hun synger]:

KAREN.

I Oldfars Stol min Oldmor sad,
o' hun fortold
mæ manne Ting, som æ skuld' hows
o' vel behold',
om Holger Danskes Styrk' o' Magt
o' om Kong Volmers vilde Jagt
om Underjors, Æll'folk o' Nisser.

De vår Vand å min Møll', men så var'
'et intens læng',
før æ fik en Fiffel o' skuld i Skol'
me' di anner Dreng'.
Tysk skuld æ løjs; men lidt æ lær',
nej hjemm', der vår' et møje bær',
der sång æ Oldmors Visser.

No er æ gywt o' sirrer sjel'
her ve e' Vugg;
lill' Jens er i 'en, o' han gær no
i sin tiend' Ug'.
Gud véd, ven han vejs' te en Gång,
om han skal syng, som æ no sång
ander syng e Tyskeres Visser.

(sidder lidt med Hænderne i Skødet, da Visen er ude, og siger saa tungt):

Ja, lild' Jens, naa gik a hen o saang en igen, endda a haj lovet dæ
og mæ sjel saa tit, te a skuld' alle syng en mer for dæ.

GUNDE (sidder og spinder): Hvorfor det. Er det forde, te det it passer
med „de anner Dreng“, og forde te æ Klør no er et godt Styk øver
sin tiend' Ug'?

KAREN. Nej, det kan æ saa møj let tænk mæ, for hva, saanen er der
jo saa manne Ting i det, en synger, der it passer lig' aa en Prik no
te Davs, og saa kan en endda vær helt med. — Nej, men den Saang

passer mæ i det hele it. Den er da aalt for modfalden. Saaen er vi slet it o vor Egn.

A har sungen den saa tit hjem, urren te den har støt mæ. For hva, saaen synger en jo saa tit nover urren o tænk rigte ved 'et. Først da a kom her ned, forstøj a 'en. For her tænker I jo aall' lisom Carsten Thomsen. I har taft æ Mod. I tøs, te det er en Skam, te æ Tyskere ska' vind' Øverhand', men I tror, te det it er te o' kom urren om. (Rejser sig) Men det vil a lov dæ Jens, a ska nok drej Dæ saaen op, te hverken Tyskere eller Danskere ska tej æ Pip fra Dæ.

GUNDE. Ja, ja, stor Ord og fedt Flæsk, det har et aller væt saa knap med i æ Noren.

Lær Do no o faa e Finger stukken i æ Jord, blyv Do no en lille kvons gamler, faa en goj Flok Bøn' o møj Slid o Slæf, saa ska Do nok blyv spids aa, te Verden hænger it i et Kal'skind, o det gaar it saa glåt, som æ Præst han præsker.

KAREN (har sat sig) I er bløven gammel, Ollemor, o a forstaar saa godt, te I er bløven træt, naar I har sit' som Enkekuen i de manne Oer. Men a troer, te hvad der end ska møe mæ, sjæl om a ska blyv krum a' Arbe', ven a blyver gammel, saa tænker a saa vist, te a ska behold' min goj' Tro, te det, der er Sand o Ret, det ska nok sejr' til sidst.

GUNDE. Ja, ja, min Pig, se Do kuns te'. I Højskolpigger I snakker godt. Men Do skal osse nok lær, it aa pris æ Dav før Avtens Æn'. Det er it saa let aa gaa imor' æ Brojt. Hva der skal ske, det sker, hvad enten vi synger eller piver. Min Moer soj oltins: Æ pris den lykle, der er vel i æ Jord. Æ dø, det er it de væst, der kan hænes et Minnisk.

KAREN (skrutter sig) Uha! det er jo en ren Tyrkertro, I har, lild' Ollemor.

GUNDE. Nej, min Tro, den er kristele nok, o den er goj o løv' aa, o æ trover osse te o dø aa. Men no ska æ hen, hvor der inne Vuen kør', for nær en blyer gammel og it som i de ung Oer kan sov æ Nat igjømmel, saa er en nøj te o tille te Ferholm. Goj Nat!

KAREN (rejser sig) Goj Nat! Ollemor. Skal a it hjælp Jer?

GUNDE (gaar) Nej Tak, min Pig'. Det kan Do tille nok kom te!

2. SCENE.

Karen, Jens.

KAREN (kaster sig ned ved Vuggen) Aa, lild' Jens, a vild' saa gjen vær goj ved Din Ollemor, men det er saa svar.

3. SCENE.

Karen, Nis, Jens.

NIS JESSEN (høj, kraftig, kommer ind i Skjortæærmer) Hva! er Do no i æ Kjoller?

KAREN (samler sig) Hva skal det sej?

NIS JESSEN. Jo, for enten er Do aa æ Lovt eller i æ Kjoller, o før vor Do lig ved o stød' æ Hoj emod æ Manning, i hvert Fåld var Do da naaj' te æ Handbaand.

KAREN. Do er en Drill'pind! og det enten det er nover, der kan drilles væk, eller det er nover, som gær dyver.

NIS. Naa, godt Ord igen! Sej mæ, hvad der trykker Dæ! Er 'et det, som vi vaar op o tottes om før, eller er et igen galt med Mor?

KAREN. Begge Del'! A véd, det er min Pligt o vær goj ved Din Mor, baade for Din o min egen Skyld, o a har de bæst Forsætter, o det har hun osse, men urren te hun sejer 'et, saa er 'et, som hun forlanger nover a mæ, som hele min Natur sætter sæ aa æ Bageben imod, o a troer, hvis a kund' etterkom 'et, saa vild' a aller blyv' glaj mer. (Slaar Armene om hans Hals)

Aa Nis! A vild' saa gien vær goj ved Din Mor, -- o a kan 'et it!

NIS (fast) Det maa Do, o det kan Do, nær Do regte vil.

KAREN (samler sig) Ja, a skal se o lær 'et. Men a har no tænt o tænt 'aa 'et, sel' naar a om æ Nat har gien Jens Bryst, o no véd a, hvordan det egentle skal vær' mell' de gammel o de ung.

NIS (glad) Da var 'et endda godt; saa vantes Do kun o faa 'et udfør'. Sej mæ 'et!

KAREN. Det ska nok pas', hva der staar i æ Biffel, te vi skal ær' de gammel — men (stærkt) de gammel maa it gør Verden gammel for de ung.

NIS. Prøv o lær hind 'et med æ Goj'. (Med en Skælm i Øjet) Do kan møj — vinner Do regte vil.

KAREN. Ja, men det er endda it det væst.

NIS (forstilt forundret) No, er der nover, der er enno vær'?

KAREN. Ja, Do behøver it o la'r saa helle. Do véd 'et godt. O dér gier a mæ aller. O det skal vi ha snakket ud om. Sejer Do, Do vil it tottes med mæ om ét, saa sejer a, te a blyver ved.

NIS (vredt) Saa klø kun aa. Vil Do slaas, saa kom an.

KAREN. A haj aller nover sind' troj, te a skuld faa en Mand, der it vild' møe' dér, hvor det er nøvenne, te æ Danskere mører fuldtalle. Først i Rens o no i Dav i Bylderup Bov. Da Do tjen' hjem, o den

Avten fra Hans Pæsens Bassel, da Do køssed mæ føst Gaang, da var Do en hel Kael. Do danset vel it bær end de anner, men Do var saa stærk, o a føel mæ saa let, saa a bløv slet it forvonneret, da Do søj te mæ, te Do töt, te a var som en Fovl i Din Hand'. (Hidsig) O naa er Do saanen en Per Tot.

Do er inne regte Mand!

JENS. (Stikker i et Vræl).

NIS. Dær ka Do hör'. Jens han protestér! Ja, I Kvindfolk er nover sær', meningsløjs Skavninger. Først arberer I med Hinner o Førre aa o tej æ Mavt fra vos — o sin, ven 'et skul' vær løkkest for Jer, saa vil I it ræ'n vos. Vinner Do kun hold Din Mund saa læng, saa skal æ sej Dæ igen, hva Do har hör saa tit.

KAREN. A vil if hör' det Pjat mer'!

NIS. Do skal hör' — (mod hende) o vil Do it med det Goj, saa skal Do pinde kom te 'et med det Und'. (Rolig) I der op fra, I forstaar slet it vos hened „i de truede Egne“, som I sejer. Ved Jer sidder æ Danskere saa tæt, baade stor o smaa, saa de styver hveranner a, ja Per Smej sejer jo endda, te de har for manne Kokkemænd i Køvenhoj'. Her nee er aal' di stor, aal' æ Kokkemænd, tysk. De har Mavt ved djer Pæng, stor Gaard, ved djer Døgtehed, for det er manne a dem jo, o ved æ Regering. O aal vi anner smaa har i manne Aar døkket vos. Naa har Mor i manne Aar strit sæ igjømmel, o baade Danskere o Tyskere har rajt hind godt. Er det saa sær', te æ it lig' med jet vil kom som en Hund i et Spil Kejl'?

Nej, (stærkt) no skal æ føst i vor Gaard vis, hvad æ dover te (med et Blink i Øjet) o saa skal æ ha vist, te æ er Mand i æ Hus, saa min Kuen it kan faa mæ under æ Klodser, o saa — hven kommer no?

4. SCENE.

Bonnik, Nis, Karen.

BONNIK. Gojovten!

NIS og KAREN. Gojovten! (Karen bærer Jens ind i Sovekammeret. Strikker senere).

NIS. Væs'goj o sæt Dæ ned.

BONNIK. Tak! (sætter sig)

NIS. Det har væn et dejle Vær i Dav.

BONNIK. Ja, men no kund' vi ejsen nok ha nover Ræen igen, for i den her Tid kan vi ha godt a Ræen ungefähr hveran Dav.

NIS. Te det he'r har vi no it haj Grund te o klav.

BONNIK. Nej, o det har heller inne Zweck. (Pavse)

NIS. Hva fik Do saa for Din Stu'e?

BONNIK. Tre o tagentig.

NIS. Ja, saeen gær der jo møj Sludder, for æ har hø'r fier o tagentig.

BONNIK. Nover er der om 'et, for æ Kuen fik jen Daler. — — Ven han skyrr' jen, saa er di durch und durch goj etter æ Aaller.

NIS. Det kan sejes. (Pavse)

Vil Do it ha stoppet?

BONNIK. Jo Tak. — — Æ kom ejsen her om a' bar Nysgærrehed — saeen i en „hast Du mich gesehen“ — it?

NIS. Naa, kan Do o vær nysgærre.

BONNIK. Ja, warum nicht, æ skuld jo da ha høer, hvorren det er gaaen med æ Forsamling i Byllerup-Bov.

KAREN. Hvad, er Do nysgærre etter det? A troj, det var nover, som kun angik æ Danskere.

BONNIK. Ja saa guj, det kan vi jo godt sej, men hva, saeen mell' goj Naboer har det vel inne Zweck o snak gjømmel æ Blommer. Vi véd jo aal sammel godt, te der er Uller i æ Moes.

NIS. Ja, vi har høer 'et. Det var da godt, te Do it vild' med te det.

BONNIK. Det var osse godt, te Do it gik med — aa den ann Si'.

KAREN. Hm!

BONNIK (til Karen) Naa, tøs Do it det?

KAREN. Nej, det kan Do tro. En skal oltide vær sin Meninger bekænd'.

BONNIK. Ja, saagu. Men en skal osse tej 'et i Frej o Gemytled. Det ant er it glant.

KAREN. Det vonnere mæ slet it, te I helst vild ha 'et saeen, te vi aalsammel faaller i Søvn. Vinner vi saa har sovet læng nok, saa kund' 'et jo vær', te vi troj, vi var tysk, naar vi bløv vagen — saeen som I!

BONNIK. Koeld' Vand i æ Bloj! Ejsen kan vi gjen ræk vos saeen op, saa vi kan kom' i æ Totter aa hveranner. Den forbandede Politik!

NIS. Ja, Karen er jo lidt gluend, men ejsen har hun no Ret, o no da vi er kommen te 'et, saa tøs' æ, vi jen Gaang skuld snak ud om 'et. Do soj jo sjæl før, te 'et haj inne Zweck mell' goj Naboer o stik nover under æ Stol. Nær vi ejsen saa tit snakker Politik, saa er 'et kun for o drill hveranner for Spaas.

BONNIK (lidt utilpas) For mæ gjen!

KAREN (ivrig) Ja, sej mæ Bonnik, hvo kan Do no egentle vær tysk?

BONNIK. Ja, hvorfor skuld' æ vær annt?

KAREN. For det, te Do er a' en gammel dansk Stam', for det, te Do har Dansk te Modersmaal o for det, te Do jo ejzen er en flink o ordentle Mand og inne Af'kat. No maa Do it blyv vred øver et, men a tøs no, te det er saalen nover Unaturlehed, ja ligefrem Skaveri, te Do kaaller Dæ tysk. A sejer tit te NIS, te Do er møj for goj te 'et.

BONNIK. Det er øverdrøven, soj hun stor Else, de kysset hind'! — Føst sejer Do, te æ er a' gammel dansk Stam'. Det véd æ it, men æ véd, te æ er a' gammel slesvigsk Stam', o det er no it det sam' som dansk. O saa sejer Do, te min Muttersprache er dansk. Ja, rigte dansk er 'et no it. Dem synder fra kaaller 'et Kartøffeldansk; æ vil it ha soj nover undt om 'et, o det er 'et überhaupt heller it, for Kartøfler er no baade en køn o nyttele Frugt. O æ Regering vil jo heller slet it tej vort slesvigsk fra vos. Den vil kun, te vi skal lær Tysk, o det er da rimele, ven vi no jen Gaang er under Tyskland. (Rølig, men dog lidt hurtigere) Æ véd godt, hvad Do vil, Karen, Do vil prøv aa, om Do it kund' faa mæ dansk. O I, „der kæmper for Sandhed og Ret“, har it nover i mod, ven I kund' smiger mæ te 'et. Men I maa ha mæ undskyldt, te æ tror, I tov aa gjen æ Nar' med, hvis I kund', o it kun dem, der „er for goj, te o vær tysk“. Te den Omvænels har æ kun jet o sej: Ausgeschlossen! Dæ te er I standen for sild op.

NIS. Natyrlæ: Vi vild' gjen ha Dæ øver te vos, lisom Do gjen vild' ha vos te o blyv tysk, eller i hvert Fald lunken, hva til sidst vild gi det sam'. Men vi véd jo nok, te det er it saalen o gør' (lunt) i hvert Fald it i en Gesvindthed. Men som æ soj før', saa vild' 'et vær glant for jen Gaangs Skyld o prøv aa, om vi kund' forstaa hveranner. Æ vild da gjen forstaa Dæ, o det gør æ it no. Derimod saalen Af'er som æ Skolmester, ham forstær æ godt.

BONNIK (rolig) Naa — han er da et rolle o frejele Minnisk. Han har saamænd læt' vær med o gaa te Byllerup Bov a' Hensyn te I anner. Er det derfor, Do kaaller ham en Af'?

NIS. Nej, det er for det, te han er gaan' ud a' sit goj Skind. Dæe kan Do jo lig' se, hva der kommer ud a', ven Danskere blyver tysk.

BONNIK. Ja, nover konste er han jo bløven. Men ejzen vild' I véd', hvorfor æ er tysk. Æ sejer igen: Hvorfor skuld' æ vær andt'? Aalt det goj, æ har faa't fra min Foræller, aalt det slesvigsk', det er der inne, der vil forhinner mæ i o vær glaj ved. Min Foræller o vi'r' tebag har føst væ't hverken dansk eller tysk, o sin, „da det bløv Mod“, te 'en skuld vær' nover, saa bløv de tysk. I snakker saa møj om „Troskab“. Ven æ ska' vær tro, saa ska' æ blyv ved med o vær tysk. O æ har it Danmark o tak' for nover. O æ bevonnere it Danmark. Hvorren er 'et o løv dér? Hva fær de for dje Stue'? Men

Tyskland har gjor vos møj godt. Det er stor o stærk o godt rege'r. Det gier mæ et godt Udkom'.

KAREN (oprørt) Saaen en Materialisme! Er der da it nover, der stær hyr' end Pæng'?

BONNIK. Ja, lild' Karen, ven æ skuld væl' mell stor Ord o fedt Flæsk, saa tejer æ pinde æ Flæsk. I tøs, te Skolmester Hansen er bløven naravte ved o blyv tysk – ven æ gi'r Jer nover Ret dér, saa maa æ vel osse sej, urren I blyver gal', for I har jo it løj æ Finger imell' ved mæ, te I er osse kommen ud a' Jer goj Skind aa æ Højskol. De tonte Højskoller! Haj vi aller haj dem, saa vild' vi haj haj' et møj mer frejle o gemytle. Her ved vos gær' 'et Gujhelov endno, men i Affenraa o Hasle Kre's' rikker de sæ op, saa de er ved o bild' sæ ind, te der kommer nover godt ud a' o gaf' mod æ Ovns-mund.

KAREN Do skuld haj væ't aa en Højskol'. Det er lig det, Do mangler, Bonnik!

BONNIK. Nej, ejsen Tak, æ har haj mer end nok a' Hohenwedstedt. NIS. Det er no nover helt annt. Haj Do kæ'n' en goj Højskol, saa skuld Do nok haj væ't glaj ved den. Men æ forstær Dæ saanen, te Do vil helst, te vi med den Si' a' æ Sag' bløv ved o løv hen, som vor Olleforæller har tæ'n't o løvet. Men det kan vi jo slet it, vinner aalt and't it stær still'. Ven vi it vil sjak agter ud, saa maa vi søg' Oplysning, Udvikling og Uddannels'. Vi dansk fra æ La'en fær 'et aa æ Højskoller — de stor tysk Gaardmandssønner tejer einjåhrig Eksaamen og kommer hjem saa stram o schneidig, saa én kund' tro, de vaar fra Kiel eller aaller mindst fra Flensborre. (Lunt) Pas no aa, om Do kan kend' Din' ejen Dreng', vinner de har gaan den Tur igjømmel!

BONNIK. Aa! Pas auf! Der er osse manne mell' Jer', der hænger ved æ Skæg' o præker, ven de kommer hjem fra æ Højskol.

KAREN. Ja, no er I straks ind' i Jert Drillen igjen, men a er laant fra færre med det and't.

BONNIK. Da Gujhelov, no kan æ hør' aa e Tramp, te æ fær Ablösung.

5. SCENE.

Hansen, Bonnik, Karen, Nis.

HANSEN. Gojavten, Gojavten.

ALLE. Gojavten.

NIS. Værsgoj o sæt Dæ ned.

HANSEN. Tak Nis.

NIS. Værsgoj o faa stoppet.

HANSEN. Tak Nis.

BONNIK. Do kommer vel osse a' Nysgjærrehed.

HANSEN. Getroffen. Har I hør nover? Æ vild' gi' en Grossen, te æ vidst', hvordan det er spunnen a'. Nicht!

NIS. Det er vi vist aall'. Æ tænker, Peter kommer herind, saa snar han er kommen hjem o har faa't æ Svin gi'en. De he'er, ven der igjen er ske nover. For er 'et gaæn rolle o frejle, saa kan 'et gjen vint te Monnal.

HANSEN. Han ska' nok kom. Nicht wahr!

KAREN. Do ska' nok véd' nover.

HANSEN. Nej, lille Fru Jessen, lille Fru Jessen, æ er saa uskylle som et nyføj Lam. Das heisst, da æ i Gaar trof Martin, bandet han aa, te det her' skuld de nok faa forporret.

KAREN. Ser vi det.

HANSEN. Ja, lille Fru Jessen, lille Fru Jessen, det er nover grov nover. Han vild' endda haj mæ med, men æ, lille Fru Jessen, søj: Ausgeschlossen! — Te aalt, hva der kan ske i Gemytlehed, der kan I faa mæ med. Men te nover med Arrehed i, lille Fru Jessen, alle i min Dav. Nicht!

NIS. Det er sand nok!

HANSEN. Ja, it sandt Nis, durch und durch Gemytlehed. — — — Donnerwetter, no har vi Peter, saa hør æ Gemytlehed sku vist op.

6. SCENE.

Peter, Hansen, Bonnik, Karen, Nis.

PETER. Gojavten!

HANSEN. Gojavten, Gojavten.

ALLE DE ANDRE. Gojavten.

PETER. Hva holder I o her Forsamling?

NIS. Ja, vi vinter etter, te Do skuld komm' o fortæl' vos, hvon det spond a' i Bylderup Bov. Vil Do it sit' ned?

PETER. Nej Tak, æ er bløven saa oprikket o' de her Løvnet i Bylderup Bov, te æ er nøj te o blyv aa æ Ben'. Men æ ved snar it, hvor æ skal begynd' o ænd'.

KAREN. Begynd ved æ Begyndels o læ' vos faa det hele med'.

PETER. Æ Begyndels vaar jo vist Thade Petersens o Kasper Jensens Mød' i Rens, som æ Tyskere forporred' med dje Skraalen, endda det skuld vær' et kristele Mød'.

BONNIK. Det behøver Do it o fortæl' om, for de kenner vi.

PETER. Naa, det vaar kun det i Bylderup Bov, I vild' ha fuldstående'. Da vi kom dér, vaar æ Hojpersonner kommen. Do kenner dem vel, Karen, men I anner gør 'et jo nok it. De to haj æ jo se i Rens. Thade Petersen tejer nover Lank', som en Oldenborre Kørhest. Men forresten vaar han cyklend', endda de sejer, te han har vild' væt Præst. Der er en fale Fart i ham. Kasper Jensen er mer vesterkants, endda den a'n' er fra Røm'. Han er saeen rolle o lun ved 'et. De tysk Avisser skal ha kaald't dem Levbrødspolitikere, men det ser it ud til, te de har faaet møj a 'et, for de er begge saa mavr', som et Par Pilikker. De gør no begge saa'nt et trolle Indtryk. I Bylderup Bov haj de faaet Hansen-Nørremølle med. De kaalt' ham Hans Peter, lisom vi anner it tejer æ Etternavn med. Etter Flensborg Avis haj æ troj', te det va saae'n en „Spring von Deufel“, men han vaar no it helt tombe. Æ skal lov' for, der vaar Krøjt i ham. Men det brænd' no it a. ven han it sjæl vild'.

BONNIK. Nis! Kund' Do it faa sænd' Boj' hjem, te de nøtter it de vinter mæ, før te Unnen i Øvermo'n?

PETER. Vær kun it saa jabbe, Bonnik, det and't skal tille' nok kom. — — Vi vidst' aal' sammel, te der vaar Uller i æ Mos, saa da den Tid kom, da æ Mød' skuld' begynd', vaar der kun en lille Snes Minnisker. Nover Kvindfolk, der vaar kommen, bløv rej for æ Frej, o staak a igjen Æ Amtsforstander o æ Sjendam vaar natyrle still't. Saa kom der en fale stor Flok Tyskere. Der vaar baade de stor o de smaa — i Dav vaar aal lig', enten det vaar Gaardmænd eller Tjennestkal'. Nover a dem trampet ind i æ Saal' med et fale Rabalder — anner bløv i æ Skænkdoms o gav sæ straks te o fyr' under æ Kel' — o stemt i med djer tysk Visser.

Hanssen-Nørremøll' ovnet æ Mød, loj æ Kvittering for æ Anmeldels a æ Mød' for, o opfordret te o tej en med Ro. Ven der vaar nover, der, ven æ Foredragsholder haj ta'l', ønsked o sej nover, saa kund de saa godt faa Lov te det. Men han vild' hovs aal aa, te æ Mød vaar lovformele anmeldt, saa æ Indbydere støj o Lovens Grund, o han vild' opfordre aal te o respektér de Lov, som vi aalsammel vaar pligte o ret vos etter. Skuld' der blyv gør Forsøg aa o hinner vos i vor lovlø Forsamlingsret, saa kund han forsikker dem om, te den Sag skuld blyv forfulgt te de hyrrest Mynneherer. Saa gav han æ Ord te Kasper Jensen, der tov ved gelik. Men aller saa snar haj han aavnet æ Mund, saa begyndt æ Tyskere o øf' o raaf'.

KAREN (i Ophidselse) Uforskammet!

PETER. Ja, det kan en sej, o æ vaar osse saa gal', te ven en it haj haj' sin Forstan', saa haj æ farren i æ Hoj aa dem, endda de vaar 3 Gaang saa manne. Hanssen-Nørremøll' opfordret saa æ Amtsforstander te o skaf Ro, men han svar,, te det haj han it nover o gør med. Han har nok ment, te han vaar der kun for o nap' æ Talere, ven de skuld forløf' sæ. Saaen gik 'et no: Te Hanssen forlangt Ro, Kasper Jensen talt, o æ Tyskere lavet Murrer. Hanssen pot' endda manne slem ved dem: Om de it tæt, te det osse for djer ejen Skyld vaar viller, te de opfør sæ som dannet Minniscker. Vi vild' i hver Fald skam vos ved o forstyrre anneres Mører. De svar kun ved o snak høt med veranner, o da saa Kasper Jensen lod, som han it hør 'et, men rolle blev ved o tal vir', saa re'st nover a' dem sæ, gik ind i æ Skænkdoms, smækket æ Dørr' op mell' den o æ Saal, bestilt Øl o stemt i 'med „Schleswig-Holstein meerumschlungen“. Saa stillt Hanssen sæ i æ Dør, men det hjaalp it. De skraal': O, Hannemann, o, Hannemian! HANSEN. Det har no væt ungemyle!

PETER. Ja, saa lot' Hanssen æ Dør, o stillt sæ op foran den ind i æ Skænkdoms. De vræl o skældt o trued, men han bløv rolle standend. Saa prøved de aa o slaa æ Dør op aa ham ind fra æ Saal, men saa still't Thade Petersen sæ der. Saaen kom Kasper Jensen te End' med sit Foredrag. Det vaar jo indbøjen te et kirkele Mød', saa det har jo vist væt nover i de Egn -- æ hør it møj a 'et, o det vaar der vist it manne der gør'.

Da Hanssen-Nørremøll' vend' sæ for o gaa op te æ Talerstol o gi Thade Petersen æ Ord, gref Markus jen a de her tyk, sande Matter o smækker ham den i æ Hoj.

NIS. Saa maatt' æ Amtsforstander te o skrid' ind!

PETER. Nej, han gør' endda it, og heller it, da en an' smed Hanssen et Glas Seltser i æ Ansigt, lav han vild te o skriv Markus's Navn. De vaar endda godt, te æ Tyskere haj 'et lisom æ Hund, der kun birr, ven de kan kom te 'et bagfra. Saa læng de saa dem i æ Øvn, gav de kun Hals. Æ tror, te æ Tyskere ærgret sæ øver, te de it kund fåa æ Danskere te o forløff' sæ. Saa skuld æ Amtsforstander o æ Sjendam snar haj væt der. Men de bløv lisse rolle ved, hvor galt æ Tyskere sin bjæffet.

BONNIK. Spar' ved et!

PETER. Ja, det sku' Din' haj gør! — No tov Thade Petersen sin ved, o æ troj te føst, te han vaar befippet ved 'et, for han hakket nover i 'et, men æ bløv snar klog aa, te det vaar no saaen hans Maneer. Vondt de øjt o daaft, aller vaar 'et o mærk aa ham. Hanssen-Nørremøll' haj igen toven sin Plads ved æ Dør, o de begyndt igen fra æ Saal o stød en op ind imod ham, særle Carsten kløj aa med

'et, og saa staak han en Kjæp imell', saa Hanssen it kund' faa en lot' igen. Hansen gjor ham opmærksom aa, te da de haj indbøjen te o anmeldt æ Forsamling, saa haj de en Værts Retteherer og Pligter, o ven de it vild' anerkend det, saa vild' de blyv anklavet for Brud aa æ Husfrej. Det hjaalp saa læng, te Thade Petersen blev færre, men saa stemt de o gelik i med „Schleswig-Holstein meerumschlungen“. Hanssen loj dem rolle blyv færre, o saa soj han, te han forstøj it, te de kund' tro o opnaa nover ved o opfør sæ saeen.

NIS. Det maa vær' en fale Kal', den Hanssen-Nørremøll'!

PETER. Hør kuns virr' for saa vaar der jen a æ Tyskere, dør boj om æ Ord, o det gav Hanssen ham gelik. Han vild' da bej Hanssen, om han it vild' bevis dem, te han o hans Meningsfæller vaar dansk. Jo, det skuld Hanssen da saa moj gjen, ven han kun vild' faa sin Ligsinned te o forhold sæ rolle ilav, o det kund han vel faa æ Amtsforstander te o hjaalp sæ ved. No bløv der mer Spetakkel, o æ Amtsforstander boj om, te han vild' tej sin Anmodning tebag'. Det vild han it, men hans Kanutter gav sæ te o syng, saa inne kund' hør nover. Saa slov Hanssen fast, te de it en Gaang vild' vær rolle for o hør det, som jen a djer ejen haj bojen om, o saa sluted han æ Mød'. —

KAREN. Gujhelov, te det er øver!

PETER. Ja, helt er et no it færre, for da han skuld' te æ Tog, fuel vi ham aal derøver — vi for o beskyt ham — de anner for o skæld ud o tru'. Jen soj, te de aal' tre fortjen' o blyv hæn' i et Træ inden 3 Dav. Æ Amtsforstander gik ved æ Si' aa, men han soj inne Ting. Thade Petersen haj jo sin Cykkel, og vild haj cyklet hjem, men han maat' blyv ved o træk, saa læng æ Tyskere vaar med, for saa snar han spraang op, greb de ham om æ Ben med det Krum' a en Kjæp, som om de haj væt' i æ Lømmelaalder.

No er æ færre — hvad sejer I?

NIS. Æ sejer, te det her' vil der komm' nover ann't ud a', end æ Tyskere har troej!

KAREN. Hvad sejer Do, Bonnik!

BONNIK. Æ sejer, te æ vil føst hør', hvad de anner sejer, før æ sejer nover. No har vi kun hør 'et fra den jen Si'.

PETER. Æ vil vædde aa, te ven 'et i Øvermon kommer i æ Avisser, saa skal I se, te æ it har øverdrøven.

BONNIK. Da tror Do vel da it aalt, hvad de skryver i æ Avisser.

PETER. Jo, aalt hvad de skryver om æ Tyskere, det troer æ hvert Ord, for er der nover forkert i 'et, saa skal æ Angiver snart faa dem for æ Ret o dømt. Det er, som I sejer, amltæ bestædigt.

KAREN. Do tvill' jo heller it aa, Bonnik, te saaen omtrent, som Peter fortæll', er 'et gaa'n te. Kan Do saa vær glaj ved, som Din Meningsfæller har baar'n sæ ad?

BONNIK. Æ er bløven hjem, for det, te æ it vil med te Spetakler. Det har inne Zweck.

HANSEN. Nej, durch und durch inne Zweck. Nicht!

BONNIK. Men forresten ønsker æ it, te de tre Politikkere fær' møj Erfolg i vort Sovn!

KAREN. No skal I it kviv' ud. Ven I her inne Ting sejer, saa ren' de anner med, te I tier o samtykker. O saa er det her', hvor grimt det saa end er, laant fra det væ'st. For det er møj værr', te de vil tej vort Sprog fra vos i æ Skol' o Kirk'. O det sejer I it et Ord imod.

BONNIK (ærgelig) No er Do pinde uretfærrer ved mæ, Karen. Do véd jo slet it, hvad æ sejer te de anner Tyskere. Vil Do ha, æ skuld' gi mæ te o skryv i æ Avisser eller hold' Taller? Det vaar o skrøv virr', end min Bøvs kan naa. Men kommer der en Tysker, der har Indsigt o Talgjaver te o sej min Mening, saa skal æ nok sej: Gut gemacht.

HANSEN (glad) Ja Bonnik, da maa æ ejse sejer: Getroffen Bonnik! Ven der er rigte manne, der vil res' en offentlig Meinung, o æ Rege-ring durch die Blumen vil la skin igjømmel, te de har it nover imod 'et, saa skal æ nok gaa med.

PETER. I er et Par rigte — Hønrøv'!

BONNIK. Det har Do inne Grund te o sej om mæ!

HANSEN (ud) (stikker straks efter Hovedet ind ad Døren og siger): Soj' æ et it nok: No er 'et Schluss med æ Gemytled!

NIS (rolig og stærkt) Næste Gaang gær æ med.

(Tæppet)

Tønder Amts Centraltrykkeri

Østergade 40

Tønder

Telefon 141

Bog- og Akcidenstrykkeri
Formularlager - Bogbinderi

Sjældne antikvariske Bøger frømskaffes hurtigt og billigt gennem vor stadige Forbindelse med Ind- og Udlandets største Antikvariater.

Hans Becks Boghandel
(J. N. Jepsen)
Tønder.

Vi er altid Køber til ældre sønderjydske Litteratur.

Johs. Paulsen Schmidt's Boghandel, Tønder
Vestergade 67

Telefon 261

Stort Udvalg i Skønlitteratur, Fyldpenne, Æskepost, billige franske Raderinger og Lædervarer.

Hurtig

og præcis Besørgelse af alt indenfor Bog-, Kunst og Musik-Branchen fra Indland og Udland.

I VESTSLESVIG

bør man læse

VESTKYSTEN.

Bil-

Traktor — Motor — Maskin

Smøre-

Olier

Fedt, Vognsmørelse, Gear-
kasseolie og Drivremme

kun Ima Kvaliteter

CARL BORCH

Tønder

Telf. 44

H. P. Lorentzen

V. J. Lund's Eftfl.

Bogbinderi og
Protokolfabrik

TØNDER

Østergade 40 Telf. 106 Over Gaarden

Alt Bogbinderarbejde
udføres hurtigt og solidt.

**LYS & KRAFT
RADIO**

STOREGADE 24 TLF. 378

N. PICULELL

Sønderjydsk Maanedsskrift

Tønder

Postgiro Nr. 9816.

Abonnementspris fjerdingaarlig ved Posten Kr. 1,65, — i
Boghandelen eller frit tilsendt fra Seminarielærer Eskildsen
i Tønder Kr. 1,50.